

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Szczecinie

LSZ. 410.007.02.2019

Lech Karwowski
Dyrektor
Muzeum Narodowego
w Szczecinie (70-561), ul. Staromłyńska 27

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/022 – Wspólne prowadzenie instytucji kultury.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Muzeum Narodowe w Szczecinie ¹ , ul. Staromłyńska 27, 70-561 Szczecin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Lech Karwowski, Dyrektor Muzeum Narodowego w Szczecinie ² , od 23 października 2014 r. ³
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Prowadzenie działalności kulturalnej. 2. Wydatkowanie środków publicznych na działalność instytucji kultury.
Okres objęty kontrolą	Lata 2016-2019 (do zakończenia kontroli oraz – w celach analizy porównawczej – lata wcześniejsze).
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie.
Kontrolerzy	1. Iwona Gołębowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/67/2019 z 27.03.2019 r. 2. Tomasz Wołos, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/71/2019 z 5.04.2019 r.

(akta kontroli str. 1-4)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Przyjęcie w 2005 r. Muzeum do wspólnego prowadzenia⁶ przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego⁷ z Samorządem Województwa Zachodniopomorskiego⁸ wpłynęło pozytywnie na efektywność jego funkcjonowania. Dało to możliwość rozwoju tej instytucji. Muzeum prawidłowo realizowało zadania statutowe, a pozyskane środki dotacji celowych wykorzystało zgodnie z przeznaczeniem, efektywnie i gospodarnie. W związku ze wzrastającymi kosztami działalności bieżącej, nieznanymi pokrycia w uzyskiwanych przychodach własnych, w tym również w dotacjach podmiotowych, Muzeum w badanym okresie prowadziło działalność ze stratą na koniec roku oraz dopuściło do powstania zobowiązań wymagalnych w 2017 r. i 2018 r., a także poniosło koszty związane z zapłatą odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Muzeum prawidłowo realizowało zadania statutowe w zakresie prowadzenia działalności naukowo-badawczej, edukacyjnej, organizacji wystaw stałych i czasowych, prowadzenia działalności wydawniczej, organizacji konferencji, sympozjów, koncertów i imprez artystycznych, określonych w Programie działania Muzeum w latach 2014-2021. Muzeum tworzyło ofertę kulturalną, która cieszyła się dużym zainteresowaniem odbiorców, adresowaną do wszystkich grup wiekowych. Stwierdzono jednakże, iż nie wszystkie budynki Muzeum były dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Realizację planów merytorycznych Muzeum dostosowywało do możliwości wynikających z planu finansowego. W latach 2016-2018 nastąpił wzrost kosztów działalności bieżącej Muzeum i – mimo zwiększonego dofinansowania przez Samorząd Województwa oraz

¹ Dalej: Muzeum.

² Dalej: Dyrektor Muzeum.

³ Zgodnie z ostatnim aktem powołania przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego z 23.10.2014 r.

⁴ Dz.U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Na podstawie umowy z 23.09.2005 r. w sprawie prowadzenia jako wspólnej instytucji kultury – Muzeum Narodowego w Szczecinie. Dalej: umowa wspólnego prowadzenia Muzeum z 23.09.2005 r.

⁷ Dalej: Minister lub Organizator.

⁸ Dalej: Samorząd Województwa lub Organizator.

starań Muzeum o pozyskanie dodatkowych przychodów – zobowiązania niewymagalne krótkoterminowe wzrosły o 2 136 tys. zł – z 967,8 tys. zł na 31.12.2016 r. do 3 103,8 tys. zł na 31.12.2018 r., a także wystąpiły zobowiązania wymagalne: za 2017 r. w kwocie 25 998,14 zł i za 2018 r. – 39 747,41 zł. Muzeum zapłaciło też odsetki od nieterminowych płatności z tytułu dostaw towarów i usług oraz należności publiczno-prawnych w łącznej kwocie 2 911,06 zł, w tym: 1 369,08 zł w 2017 r., 911,51 zł w 2018 r. i 630,47 zł w 2019 r. (do 23.04.).

W latach 2016-2018 Muzeum uzyskało 4 989,1 tys. zł dotacji celowej, w tym 1 218,2 tys. zł na realizację wskazanych zadań i programów oraz 3 770,9 tys. zł na realizację zadań inwestycyjnych, które w latach przyszłych stworzą możliwość poszerzenia oferty kulturalnej i zwiększenia poziomu jej odbioru. Stwierdzono, że dotacja celowa w kwocie 2 519,8 tys. zł (50,5% środków przyznanych w badanych latach) przyznana na realizację siedmiu zbadanych zadań została wykorzystana zgodnie z przeznaczeniem, efektywnie i gospodarnie. Muzeum terminowo przedkładało Organizatorom rzetelnie sporządzone plany finansowo-rzeczowe i sprawozdania z ich realizacji za poszczególne lata badanego okresu.

Pozostałe stwierdzone nieprawidłowości to:

- nieterminowy zwrot niewykorzystanej dotacji celowej w kwocie 7,4 tys. zł przyznanej przez Ministra w 2016 r. na zakup obrazu,
- nieterminowe rozliczenie dotacji celowej na pokrycie wydatków związanych z opracowaniem projektu budowlanego Morskiego Centrum Nauki im. prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie⁹ i uzyskaniem prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę oraz nieterminowe złożenie sprawozdania finansowego z wykorzystania tej dotacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej¹⁰ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Prowadzenie działalności kulturalnej.

1.1. Zgodnie ze Statutem¹¹ do zakresu działania Muzeum¹² należy dawanie świadectwa kulturze narodowej i jej związkom z kulturą europejską w celu budowania tożsamości narodowej i obywatelskiej, w szczególności poprzez: gromadzenie zabytków, dzieł sztuki i materiałów dokumentacyjnych, pozyskiwanych m.in. w drodze zakupów i przechowywanie zgromadzonych zbiorów we właściwych warunkach¹³, prowadzenie działalności naukowo-badawczej, edukacyjnej, organizowanie wystaw stałych i czasowych, prowadzenie biblioteki i archiwum, prowadzenie działalności wydawniczej, organizację konferencji, sympozjów, koncertów i imprez artystycznych.

W ramach prowadzonej w latach 2016-2018 działalności Muzeum zorganizowało łącznie:

- 123 wystawy czasowe, z tego: 42 w 2016 r. (18 planowanych), 37 w 2017 r. (26 planowanych) i 44 w 2018 r. (28 planowanych);
- 18 wystaw stałych (z 17 zaplanowanych w tych latach zrealizowano cztery - w 2016 r.);
- 13 sesji (konferencji), z tego: po pięć w 2016 r. i 2017 r. oraz trzy w 2018 r.;

⁹ Dalej: Morskie Centrum Nauki.

¹⁰ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹¹ Stanowiącym załącznik do uchwały Nr 2098 Zarządu Województwa Zachodniopomorskiego z 6 grudnia 2012 r. (bip.muzeum.szczecin.pl/dokumenty/organizacja/statut.pdf).

¹² Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Muzeum Narodowego w Szczecinie, wprowadzonym zarządzeniem Nr 12/16 Dyrektora Muzeum Narodowego w Szczecinie z dnia 16.08.2016 r., w skład Muzeum wchodzi następujące oddziały: Muzeum Tradycji Regionalnych, Muzeum Sztuki Współczesnej, Centrum Dialogu Przełomy, Muzeum Historii Szczecina, Muzeum Morskie (dalej zwane Oddziałem Muzeum przy ul. Wały Chrobrego 3), w skład którego wchodzi: Dział Historii Żeglugi z Modelarnią, Dział Morski – Centrum Nauki i Dział Zachodniopomorskich Kolei Dojazdowych w Gryficach.

¹³ W brzmieniu § 7 ust. 3 Statutu (...) w warunkach zapewniających im bezpieczeństwo i właściwy stan zachowania oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych.

- 4 479 wydarzeń edukacyjnych, z tego 1 366¹⁴ w 2016 r., 1 562¹⁵ w 2017 r. i 1 551¹⁶ w roku 2018 r., co stanowiło – odpowiednio w latach – 125,3%, 108,5% i 115,7% planu.

Liczba uczestników tych wydarzeń wynosiła: 49 533 w 2016 r., 57 675 w 2017 r. i 46 798 w 2018 r.

Muzeum w badanym okresie wydało 72 publikacje, z tego: 23 w 2016 r., 26 w 2017 r. i 23 w 2018 r. (plan na te lata, wyniósł odpowiednio: 15, 29 i 14). Liczba publikacji pracowników Muzeum poza miejscem pracy wynosiła: 169 w 2016 r., 100 w 2017 r. i 119 w 2018 r.

Liczba muzealiów pozyskanych w badanym okresie przez Muzeum sukcesywnie wzrastała: w 2016 r. – 910 sztuk, w 2017 r. – 1 562 i w 2018 r. – 1 634.

(akta kontroli str. 27-43, 227 - 479)

Dariusz Kacprzak Zastępca Dyrektora ds. Naukowych¹⁷ Muzeum odnosząc się do braku realizacji wystaw stałych w liczbie planowanej i planowania liczby działań na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem – wyjaśnił, że (...) *rozbieżności działań planowanych w stosunku do zrealizowanych są wynikiem długotrwałego i złożonego procesu przygotowywania wystaw stałych (niekiedy sygnalnego wprowadzania ich do planu), przede wszystkim jednak wynikają z dostosowania programu realizacji przedsięwzięć do możliwości finansowych MNS¹⁸ (np. pozyskiwanie środków w ramach rozmaitych programów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, (...) pozyskiwanie środków celowych z projektów, a także z niezależnych od MNS opóźnień w realizacji programów, np. Interreg). (...) Planowana liczba 60 działań na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem w sytuacji wykonywania planu na poziomie nieprzekraczającym liczby 40 (...) odnosi się do gotowości i potencjalnych możliwości realizacji tego typu działań przez MNS. Natomiast wykonywana liczba działań na poziomie 40 odzwierciedla zainteresowanie środowiska ofertą, ujawnia rzeczywiste oczekiwania i poziom zapotrzebowania dot. tego rodzaju działań edukacyjnych.*

(akta kontroli str. 478)

Prowadzona przez Muzeum działalność wpisywała się w zakres zadań określonych w Programie działania Muzeum na lata 2014-2021, który został złożony w Wydziale Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego 18.04.2014 r. tj. na sześć miesięcy przed zawarciem przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego¹⁹ z Dyrektorem Muzeum umowy z 23.10.2014 r. w sprawie warunków organizacyjno-finansowych działalności Muzeum. Program działania Muzeum na lata 2014-2021 nie stał się elementem ww. umowy, co było niezgodne z art. 15 ust. 5 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej²⁰.

Dyrektor Muzeum stwierdził: *Przyjąłem, że sam fakt podpisania ze mną umowy jest formą akceptacji Programu.*

(akta kontroli str. 9-11, 484-486, 573)

1.2. Do oceny efektów działalności Muzeum wykorzystywało, zgodnie z zarządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 30 października 2013 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad jednostkami objętymi częścią 24 budżetu państwa²¹, następujące mierniki:

1. Frekwencja²², która wynosiła:

- 165 991 osób w 2016 r. (132,8% planu) – efekt bardzo dużego zainteresowania wystawą w nowo otwartym oddziale Muzeum – Centrum Dialogu Przełomy oraz różnymi formami działalności edukacyjno-popularyzatorskiej i wystawienniczej,

- 154 987 osób w 2017 r. (110,7 % planu),

¹⁴ Z tego: 996 to lekcje i warsztaty muzealne (dalej: liw), tj. 132,8% planu; 333 działania edukacyjne cykliczne, okazjonalne i inne (dalej: dec), tj. 118,9% planu; 37 działań na rzecz grup zagrożonych wykluczeniem (dalej: dgw), tj. 61,7% planu.

¹⁵ Z tego: 1 142 liw (103,8% planu); 387 dec (138,2% planu); 33 dgw (55% planu).

¹⁶ Z tego: 1 125 liw (140,6% planu); 387 dec (138,2% planu); 39 dgw (65% planu).

¹⁷ Dalej: Zastępca Dyrektora ds. Naukowych.

¹⁸ Tj. Muzeum.

¹⁹ Reprezentującego Samorząd Województwa.

²⁰ Dz. U. z 2018 r., poz. 1983 ze zm. Dalej: ustawa o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej.

²¹ Dz. Urz. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 6 listopada 2013 r., poz. 43. Dalej: zarządzenie Ministra.

²² W jednostkach podległych i nadzorowanych przez Ministra dla zdania 9.1 Ochrona i popularyzacja dziedzictwa i tożsamości narodowej w kraju i za granicą. Cel: Kreowanie zainteresowania dziedzictwem kultury.

- 123 238 osób w 2018 r. (88% planu) – niewykonanie planu było skutkiem zamknięcia na czas remontu części ekspozycji stałych w gmachu jednego z oddziałów Muzeum.

2. Liczba zabezpieczonych, odrestaurowanych (ruchomych i archeologicznych) obiektów dziedzictwa narodowego w kraju i za granicą²³: w 2016 r. wynosiła 994 szt. (142% planu), w 2017 r. – 1 158 szt. (154,4% planu) i w 2018 r. – 2 109 szt. (prawie trzykrotnie więcej niż planowano). Dynamiczny wzrost tego miernika był efektem intensywnych działań zabezpieczających i konserwatorskich prowadzonych przez Muzeum w związku z polityką nabywania muzealiów, intensywnym programem wystawienniczym i ruchem muzealiów oraz efektem pozyskania dużej liczby muzealiów pozaeuropejskich oraz pozyskania dużej liczby zabytków archeologicznych przekazanych w depozyt Muzeum i do zasobów Centrum Dialogu Przełomy - licznych zabytków i pamiątek historycznych powiązanych z powojenną historią Szczecina.

3. Liczba obiektów dziedzictwa kulturowego i miejsc pamięci narodowej poddanych badaniom i pracom zabezpieczająco-konserwatorskim w kraju i zagranicą wynosiła w kolejnych latach badanego okresu odpowiednio: 561, 736 i 502, tj.: 124,6 %, 163,6% i 111,6% liczby planowanej na te lata (po 450).

4. Liczba przedsięwzięć udostępniających materialne dobra kultury (w tym liczba dóbr zdigitalizowanych) oraz informacje o nich w danym roku²⁴ wynosiła w poszczególnych latach badanego okresu odpowiednio: 56, 46, 50, tj.: 124,4%, 102,2% i 111,1% liczby planowanej na te lata (po 45).

5. Liczba przeprowadzonych rewaloryzacji i konserwacji przy jednostkowych dobrach kultury²⁵ wyniosła: 561 w 2016 r. (124,7% planu), 736 w 2017 r. (163,6% planu) oraz 708 w 2018 r. (74% planu – to skutek wydłużania czasu trwania niektórych prac związaną z konserwacją muzealiów).

(akta kontroli str. 3, 4, 38, 39, 40)

1.3. Muzeum, zgodnie z zarządzeniem Ministra, przedkładało plany działalności oraz sprawozdania z ich realizacji w zakresie i formie w nim określonej oraz w wymaganych terminach: do 15 marca i do 1 grudnia roku przed planowanym rokiem budżetowym (plany na dany rok budżetowy) i do 1 lutego roku następnego po roku budżetowym (sprawozdania z realizacji planów).

W planach działalności merytorycznej na dany rok budżetowy przedstawiano dane w układzie: termin, tytuł/temat wystawy, miejsce i przewidywane koszty²⁶.

(akta kontroli str. 184-226, 482)

Zastępca Dyrektora Muzeum ds. Naukowych wyjaśnił, że *merytoryczny plan działania na dany rok opracowywano z zachowaniem terminów określonych w zarządzeniu Ministra na podstawie wiedzy o realizacji zadań statutowych Muzeum w okresach poprzednich z uwzględnieniem:*

- *priorytetów naukowych Muzeum określających profil i charakter jego pracy;*
- *zadań wynikających z „Programu działalności Muzeum w latach 2014-2021”;*
- *wytycznych organizatorów dotyczących polityki historycznej i kulturalnej kraju i Pomorza;*
- *wniośków merytorycznych zespołów pracowników Muzeum;*
- *możliwości finansowych, które w zasadniczy sposób determinują działalność Muzeum.*

Opracowanie planu miało charakter dwuetapowy. Plan z marca w listopadzie danego roku podlegał weryfikacji pod kątem ewentualnych dyspozycji organów prowadzących

²³ Cel: Ochrona i poprawa stanu zachowania dziedzictwa narodowego.

²⁴ W zadaniu i działaniu jw. poddziałanie 9.1.1.2 Ochrona udostępnianie digitalizacja i popularyzacja zasobów dóbr kultury i propagowanie wiedzy o dziedzictwie kulturowym. Cel: Poszerzenie, ułatwienie dostępu i możliwości korzystania z informacji o dobrach kultury i ich treści.

²⁵ W zadaniu i działaniu jw. poddziałanie 9.11.6 Rewaloryzacja i konserwacja obiektów materialnych dóbr kultury. Cel: Trwałe zachowanie dóbr kultury i bezpieczne przechowywanie zasobów dziedzictwa w kraju i za granicą.

²⁶ 1. Działalność wystawiennicza z podziałem na wystawy czasowe, nowe ekspozycje stałe. 2. Publikacje zaplanowane do wydania nakładem Muzeum. 3. Działalność naukowa z wyszczególnieniem priorytetów naukowo-wystawienniczych i projektów badawczych. 4. Działalność edukacyjna tj. planowana liczba lekcji i warsztatów muzealnych, cykliczne programy edukacyjne, działania na rzecz osób niepełnosprawnych i grup zagrożonych wykluczeniem. 5. Muzealia, w tym zakupy. 6. Inwentaryzacja. 7. Dokumentacja zbiorów. 9. Konserwacja. 10. Planowane wprowadzanie nowych technologii poprawiających standardy przechowywania zbiorów. 11. Ochrona budynków i muzealiów. 12. Współpraca z zagranicą. 13. Frekwencja. 14. Inne.

w konfrontacji z wielkością środków finansowych deklarowanych na przyszły rok budżetowy przez te organy.

(akta kontroli str. 480)

Sprawozdania z działalności merytorycznej Muzeum za rok: 2016, 2017 i 2018:

- przekazane były Ministrowi odpowiednio: 1.02.2017 r., 30.01.2018 r. i 1.02.2019 r.;
- zawierały dane o realizacji zadań w układzie zgodnym z planem i danymi odnoszącymi się do nazwy np. wystawy, czasu jej trwania, miejsca i kwoty poniesionych nakładów na jej organizację i szczegółowym opisem.

(akta kontroli str. 227-363, 480, 491)

Dyrektor Muzeum, stosownie do postanowień umowy z 23.10.2014 r. określającej szczegółowe warunki organizacyjno-finansowe działalności Muzeum, przedkładał Marszałkowi, w terminie do 15 lutego następnego roku, sprawozdania z realizacji planów działalności i planów finansowych za rok poprzedni, które zawierały: wprowadzenie (informacje ogólne), informacje finansowe, w tym dotyczące m.in.: pozyskanych środków zewnętrznych (od Samorządu Województwa, Ministra i sponsorów oraz środków europejskich) i przychodów z działalności statutowej oraz dane statystyczne w zakresie działalności merytorycznej, dotyczące m.in.: frekwencji odwiedzających, liczby wydarzeń wraz z ich opisem, działalności edukacyjnej, naukowej i wystawienniczej, w tym: wystaw czasowych ze szczegółowym ich opisem i poniesionymi nakładami na ich organizację oraz dane dotyczące funkcjonowania instytucji kultury, w tym osiągnięcia i wyróżnienia, a także informacje o wynikach kontroli zewnętrznych.

(akta kontroli str. 9, 364-476, 480)

Zastępca Dyrektora ds. Naukowych wyjaśnił, że w latach objętych kontrolą i wcześniejszych nie odnotowano jakichkolwiek implikacji związanych z przekazywaniem dokumentów planistycznych i sprawozdań z ich realizacji. Wszystkie złożone przez MNS plany i sprawozdania merytoryczne uzyskały akceptację adresatów. MNS nie otrzymało żadnych uwag i komentarzy zwrotnych.

(akta kontroli str. 482)

1.4. Oferta programowa Muzeum była dostosowana do potrzeb różnych grup odbiorców, tj.:
a) dzieci przedszkolnych i uczniów szkół – lekcje muzealne i warsztaty muzealne; lekcje na wynos, tj. lekcje muzealne dla dzieci i młodzieży przebywających na oddziałach szpitali; zajęcia dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością ruchową²⁷, osoby słabowidzące i niewidome, słabosłyszące i niesłyszące oraz z niepełnosprawnością intelektualną; olimpiady artystyczne i konkursy;
b) dzieci w wieku od 3 do 13 lat, oferta zindywidualizowana, np.: Akademia Brzdąca, Akademia Malucha, Akademia Juniora, Akademia Młodego Archeologa; Interaktywne zwiedzanie;
c) młodzieży i osób dorosłych, oferta zindywidualizowana, w tym m.in.: Akademia Historii Sztuki; Akademia Antyczna; Z archeologią przez kontynenty; Środy z historią Szczecina; Akademia Podróżnika; Akademia Seniora; Gra eMeNeS; programy edukacyjne do wystaw czasowych; koncerty.

(akta kontroli str. 482, 483)

Gmachy pięciu Oddziałów Muzeum, zlokalizowanych na terenie Szczecina, nie były w pełni dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, osób w podeszłym wieku, rodzin z małymi dziećmi²⁸. Stwierdzono, że:

- w żadnym gmachu nie było wydzielonych miejsc do pozostawienia wózków dziecięcych i zaplecza higieniczno-sanitarnego dostosowanego do korzystania przez osoby z małymi dziećmi,
- sale wystawowe nie były wyposażone w urządzenia do audiodeskrypcji,

²⁷ Lekcje i warsztaty muzealne prowadzone w trzech gmachach muzealnych – Muzeum Tradycji Regionalnych; Oddziału Muzeum przy ul. Wały Chrobrego 3; Centrum Dialogu Przełomy – przystosowanych do zwiedzania ekspozycji przez osoby z niepełnosprawnością ruchową.

²⁸ Oględziny przeprowadzone przez kontrolera NIK w dniach: 11 i 12.04.2019 r., na podstawie art. 39 ustawy o NIK.

- w pobliżu czterech gmachów Muzeum (tj. z wyjątkiem Centrum Dialogu Przełomy) nie wydzielono miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością ruchową,
- do dwóch gmachów, tj.: Muzeum Sztuki Współczesnej i Muzeum Historii Szczecina, nie było podjazdów umożliwiających wejście osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, nie było także wind.

Gmachy Oddziałów: Muzeum Tradycji Regionalnych, Centrum Dialogu Przełomy i Oddział Muzeum przy ul. Wały Chrobrego 3 były wolne od barier architektonicznych, posiadały windy (w dwóch przypadkach również z przyciskami z numeracją w alfabecie Braille'a²⁹) i odpowiednie zaplecze higieniczno-sanitarne dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

(akta kontroli str. 60-84, 482)

Dyrektor Muzeum wyjaśnił, że *likwidacja barier architektonicznych jest jednym z priorytetów polityki rozwoju Muzeum. Niestety, bardzo utrudnia to fakt, że wszystkie siedziby MNS znajdują się w budowlach zabytkowych lub odbudowanych w latach 70 na planach i fundamentach budowli historycznych, kiedy prawo budowlane nie stawiało jeszcze obowiązku likwidacji ww barier. Muzeum rozwiązywało ten problem, na ile pozwalały dotacje przewidziane na modernizację oraz możliwości stwarzane przez rozplanowanie budowli. Dotacje na gruntowną modernizację gmachów przy ulicy Staromłyńskiej 27 i gmachu na Wałach Chrobrego 3 pozwoliły na częściowe rozwiązanie. Nie było jednak możliwości bez - praktycznie - likwidacji zabytkowych walorów budowli - powiązania trasy dla niepełnosprawnych z wejściem głównym. Stworzono więc wejścia okrężne, od bocznych fasad gmachów. W przypadku Staromłyńskiej 27 jest to rozwiązanie ostateczne. W przypadku Wałów Chrobrego rozwiązaniem w pełni emancypującym niepełnosprawnych może być tylko budowa nowego skrzydła, planowana w długofalowej strategii rozwoju. W przypadku gmachów na Staromłyńskiej 1 i w Ratuszu Staromiejskim - budowli częściowo średniowiecznej - przystosowanie dla niepełnosprawnych wymaga bardzo zindywidualizowanych rozwiązań, które byłyby bardzo kosztowne. Na Staromłyńskiej 1 rozważana jest całkowita przebudowa pionu windy towarowej i nowego wejścia od strony podwórza. W przypadku Ratusza całkowita przebudowa klatki schodowej, wiążąca się ze zwężeniem głównego biegu schodów, co jest problematyczne ze względów bezpieczeństwa. Rozwiązanie tych problemów będzie możliwe po uzyskaniu funduszy na projekty i niezbędne ekspertyzy. (...) Dopóki nie nastąpi całkowita likwidacja barier architektonicznych, Muzeum przewiduje działania doraźne - można z pomocą brygady remontowo-montażowej (Dział Administracji), pracowników nadzoru (portierzy), wnieść na piętro wózek z niepełnosprawnym widzem, za jego zgodą. Muzeum może w ten sposób zareagować na umówione spotkanie. W razie niespodziewanej wizyty osoby na wózku zorganizowanie takiego transportu może trwać do 10 minut. Dyrekcja nie widzi przeszkód by w razie takiej sytuacji zaangażować się mogły osoby z kadry zarządzającej dyrektor, jego zastępca, kierownik pionu ochrony, lub posiadający odpowiednie warunki fizyczne pracownicy merytoryczni.*

(akta kontroli str. 558, 569, 570)

W Muzeum obowiązywały zróżnicowane ceny biletów, tj. m.in.:

- bilet ulgowy – w ramach programu Kultura Dostępna – Muzea Narodowe za złotówkę,
- grupowy – Wystawa Zachodniopomorskich Kolei Dojazdowych w Gryficach (minimum 10 osób) – 5 zł za osobę,
- rodzinny (Karta Dużej Rodziny³⁰, Zachodniopomorska Karta Rodziny) – 3 zł za osobę,
- Zachodniopomorska Karta Seniora: wtorek i czwartek – 1 zł za osobę a w dni pozostałe – 3 zł za osobę,
- Szczecińska Karta Turystyczna wraz z Miejskim Szlakiem Turystycznym zapewniała zwiedzającym zniżki w niektórych instytucjach kulturalnych, restauracjach itp.

²⁹ Centrum Dialogu Przełomy i Oddziału Muzeum przy ul. Wały Chrobrego 3. Opisu przycisków w tym języku nie było w windzie Muzeum Tradycji Regionalnych.

³⁰ Muzeum jest partnerem rządowego programu dla rodzin wielodzietnych. Bilet wstępu do Muzeum – odrębny dla każdego gmachu – dla każdego posiadacza Karta Dużej Rodziny dostępny jest w cenie 3 zł. Bilet nie obejmuje wstępu na osobno płacone wystawy.

Karta ta upoważniała także do bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską³¹.

(akta kontroli str. 483)

1.5. W sprawie czynników, które negatywnie wpływały na zakres i efektywność prowadzonej działalności merytorycznej Dyrektor Muzeum poinformował, że na pierwszym miejscu należy wymienić czynnik finansowy, który determinuje wszystkie inne. Np. Dział Edukacji Muzealnej może zwiększyć ilość lekcji i warsztatów pod warunkiem zwiększenia zatrudnienia. Muzeum mogłoby ograniczyć ilość wydarzeń wystawowych na rzecz dużych wystaw problemowych, których jednostkowy koszt może jednak wynosić do 500 000 zł. Jednak budżet muzeum nigdy nie przewidywał takich sum na całą działalność merytoryczną w ciągu całego roku, a wystawy o tym gabarycie kosztowym przygotowuje się kilka lat. Problemem zasadniczym był też poziom organizacji wystaw stałych, który w dużej części ma charakter prowizoryczny szczególnie po likwidacji wystaw celem remontów w latach 2007-2010. Do tej pory udało się odtworzyć dwie – Mecenat książąt pomorskich oraz numizmatykę. W realizacji są wystawy: archeologiczna dziejów Pomorza Zachodniego od pradziejów do XII wieku; wystawa sztuki średniowiecznej, wystawa sztuki nowożytnej. Po zakończeniu realizacji pozostaną wystawy: sztuki i kultury azjatyckiej, Działu Etnografii Pomorza, Muzeum Sztuki Współczesnej. Na dwie ostatnie Muzeum nie posiada jeszcze miejsca, gdyż wymaga to ciągle oddalającej się perspektywy rozbudowy gmachu na Wałach Chrobrego oraz wyprowadzki zajmującej 40% powierzchni budynku Teatru Współczesnego. Modernizacja wystaw stałych spełniająca oczekiwania dzisiejszej publiczności trwa przez wiele lat, ponieważ wielomilionowe koszty muszą być pokrywane z dotacji zewnętrznych. Muzeum do tej pory pozyskało środki z programu INTERREG Euroregionu Pomerania. Niestety tryb aplikacji jest bardzo długi i w przypadku trwającej już modernizacji wystaw wynosił 5 lat. Modernizacja wystaw stałych pozwoli też zmniejszyć liczbę drobnych wydarzeń realizowanych z myślą o zainteresowaniu publiczności na rzecz długofalowej i konsekwentnej działalności promocyjnej i edukacyjnej.

(akta kontroli str. 558, 570, 571)

Dyrektor Muzeum podjął następujące działania w celu ograniczenia negatywnego wpływu czynników na zakres i efektywność prowadzonej działalności merytorycznej:

- przeprowadzono redukcję zatrudnienia;
- wstrzymano wypłaty nagród kwartalnych;
- ograniczono do niezbędnego minimum koszty bieżące związane z utrzymaniem Muzeum,
- ograniczono lub wstrzymano realizację wielkich projektów naukowych i wystawienniczych.

Dyrektor Muzeum wyjaśnił, że kontynuowane są starania o pozyskanie sponsorów celem realizacji wystaw, druku publikacji oraz zakupów muzealiów (w roku 2018 – pozyskano w ten sposób sumę ok. 160 000 zł), w czym wydatną pomoc MNS otrzymuje wskutek coraz intensywniejszej współpracy z Towarzystwem Przyjaciół Muzeum Narodowego w Szczecinie. Należy podkreślić, że założenie Towarzystwa nastąpiło wskutek działań MNS. Tym niemniej kontynuowane są starania o zwiększenie dotacji podmiotowych ze strony Zarządu Województwa i Ministerstwa. W 2018 roku działania te przyniosły efekty w postaci zwiększenia dotacji wojewódzkiej. Rozmowy na temat kolejnej transzy zwiększenia trwają, a jednocześnie nie ustają wysiłki (...) o zwiększenie jego części dotacji. W tym samym trybie dokonywane są wysiłki celem pomniejszenia wydatków Muzeum – poprzez usamodzielnienie się gryfickiej wystawy kolei wąskotorowej oraz odłączenie od Muzeum Centrum Dialogu Przełomy poprzez włączenie go w strukturę nowej instytucji planowanej przez Miasto Szczecin w historycznym miejscu w zabytkowej świetlicy stoczniowej, gdzie podpisano porozumienia sierpniowe. W perspektywie dwóch lat planowane jest na dziedzińcu przy ul. Słomkińskiej 27(...) wydzierżawienie kolejnego lokalu gastronomicznego. Również obszar 2000 m² na tyłach gmachu na Wałach Chrobrego 3 przewidziany jest czasowo do działalności komercyjnej. Na przeszkodzie stoi ciągle brak rozwiązania problemu skansenu morskiego. Planowana jest również reorganizacja Muzeum Historii Szczecina (miasto posiada już możliwości samodzielnego zorganizowania lokalnego Muzeum Historycznego) w celu przekształcenia go w Dział Ikonoografii Szczecina i Pomorza Zachodniego, udostępnianej w trybie studyjnym, co pozwoli na zmniejszenie zatrudnienia o pięć osób

³¹ Do nabycia w dwóch wersjach: dobowej w cenie 15 złotych, oraz 3-dniowej w cenie 25 złotych. Można zaopatrzyć się w nią w Centrum Informacji Turystycznej przy ul. Jana z Kolna 7, Informacji Turystycznej – Dworzec PKP Szczecin Główny oraz w Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej, przy ul. Korsarzy 34. Szczegóły na <https://muzeum.szczecin.pl/o-muzeum/bilety-godziny-otwarcia.html>.

i przekształcenie sali parterowej w pomieszczenie służące w większym stopniu działalności komercyjnej.

(akta kontroli str. 559, 563, 564, 571)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

Muzeum prawidłowo realizowało zadania statutowe, w tym zadania określone w Programie działania Muzeum w latach 2014-2021, tworzyło ofertę kulturalną z wysokim poziomem odbioru, adresowaną dla wszystkich grup wiekowych oraz terminowo i w wymaganym zakresie przedkładało Ministrowi i Samorządowi Województwa plany działania i sprawozdania z ich realizacji. Stwierdzono jednakże, iż nie wszystkie gmachy Muzeum były dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

OBSZAR

2. Wydatkowanie środków publicznych.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Zgodnie ze Statutem podstawą gospodarki finansowej Muzeum był plan finansowy ustalony przez Dyrektora z zachowaniem wysokości dotacji otrzymanych od Organizatorów.

(akta kontroli str. 25)

W latach 2015-2018 Dyrektor Muzeum sporządzał plany finansowe na podstawie wzorów ustalonych przez Samorząd Województwa. W planach tych ustalono: wielkości przychodów, koszty i wynik finansowy działalności ogółem. W przychodach wykazywano m.in. planowane kwoty: dotacji podmiotowych z budżetu Samorządu Województwa oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego³² na działalność bieżącą i dotacje celowe, m.in.: na zadania inwestycyjne, a także przychody własne, w tym wpływy z usług i pozostałe przychody. Koszty ujmowane były w podziale na koszty bieżące, w tym m.in.: koszty osobowe z wyodrębnieniem wynagrodzeń osobowych i bezosobowych, pochodnych od wynagrodzeń, odpisów na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych, świadczeń pracowniczych, podróży służbowych i innych, kosztów zakupionych towarów i usług oraz pozostałych kosztów, w tym finansowych. Plany finansowe zawierały też informacje dotyczące m.in. planowanych wydatków majątkowych ze wskazaniem przeznaczenia.

(akta kontroli str.153-181, 759-767)

Zgodnie z art. 265 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych³³ Dyrektor Muzeum przedkładał Zarządowi Województwa Zachodniopomorskiego³⁴ w terminie do 28 lutego roku następującego po roku budżetowym, sprawozdania z realizacji planu finansowego oraz roczne sprawozdania finansowe, po zbadaniu przez biegłego rewidenta. Sprawozdanie finansowe za 2016 r. zatwierdzone zostało uchwałą Zarządu Województwa Nr 1048/17 z 26.06.2017 r. (wpis do rejestru 12.07.2017 r.), a za 2017 r. – uchwałą Zarządu Województwa Nr 1107/18 z 22.06.2018 r. (wpis do rejestru 3.08.2018 r.). Pasywa i aktywa wzrosły w badanym okresie z 62 788,3 tys. zł w 2016 r. do 66 267,6 tys. zł w 2018 r.

(akta kontroli str. 44-58,153)

Przychody ogółem w 2016 r. wyniosły 14 344,2 tys. zł, w 2017 r. – 15 022,9 tys. zł oraz w 2018 r. – 15 614 tys. zł, plan na 2019 r. – 17 938 tys. zł, w tym dotacje podmiotowe łącznie od Samorządu Województwa i Ministra odpowiednio:

- w 2016 r. – 11 396 tys. zł (79,4% przychodów, w tym: dotacja Samorządu Województwa stanowiła 58,1%, a Ministra – 21,3% przychodów),
- w 2017 r. – 11 837 tys. zł (78,8% przychodów, w tym: dotacja Samorządu Województwa stanowiła 58,8%, a Ministra – 20,0% przychodów);
- w 2018 r. – 12 330 tys. zł (79,0% przychodów, w tym: dotacja Samorządu Województwa stanowiła 63,2%, a Ministra – 15,8% przychodów).

W 2019 r. plan wyniósł 12 934 tys. zł, a wykonanie na 31.03. – 3 537 tys. zł (27%).

³² Dalej: Ministerstwo.

³³ Dz. U. z 2019 r., poz. 869. Dalej: ufp.

³⁴ Dalej: Zarząd Województwa.

W badanym okresie dotacja podmiotowa udzielona przez Samorząd Województwa wzrosła o 1 533 tys. zł³⁵ (18,4%), a udzielona przez Ministra zmniejszyła się o 598,9 tys. zł³⁶ (19,6%).

W tym okresie koszty działalności bieżącej wzrosły o 721,7 tys. zł (4,7%) z 15 366,2 tys. zł w 2016 r. do 16 087,9 tys. zł w 2018 r. (plan na 2019 r. wynosił 17 490 tys. zł). W strukturze kosztów największy udział miały koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi (w 2016 r. – 48,8% (7 498 tys. zł), w 2017 r. – 62,6% (9 622 tys. zł) i w 2018 r. – 62,9% (10 112 tys. zł).

Plan kosztów osobowych na 2019 r. ustalono na 10 204 tys. zł (na 31.03. wykonanie wyniosło 2 292 tys. zł, tj. 22,5%).

(akta kontroli str. 495, 496)

Joanna Zawłocka Główny Księgowy Muzeum³⁷ wyjaśniła, że wzrost wynagrodzeń wraz z pochodnymi o 2 614,1 tys. zł (34,9%) w latach 2016-2018 był skutkiem finansowym regulacji płac i wypłaty wyższych niż w 2016 r.: dodatków stażowych, funkcyjnych, ekwiwalentów za urlop, nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych, rentowych i odpraw z tytułu redukcji zatrudnienia.

(akta kontroli str. 519)

Koszty utrzymania budynków Muzeum wzrosły w badanym okresie o 332,2 tys. zł (14,0%) z 2 371 tys. zł w 2016 r. do 2 703 tys. zł w 2018 r. (plan na 2019 r. – 2 793 tys. zł). W 2016 r. koszty te stanowiły 15,4% kosztów działalności bieżącej, a w 2018 r. – 16,8%. Wzrost ten w szczególności spowodowany był zawarciem nowej umowy na ochronę fizyczną obiektów Muzeum i konwojowanie dzieł sztuki.

Pozostałe koszty uległy obniżeniu w badanym okresie o 2 224,6 tys. zł (tj. o 40,5%) z 5 497 tys. zł w 2016 r. do kwoty 3 272 tys. zł w 2018 r. (w 2016 r. stanowiły 35,8% kosztów bieżących, a w 2018 r. – 20,3%). W planie finansowym na 2019 r. na pokrycie tego rodzaju kosztów zaplanowano 4 493 tys. zł – wykonanie na 31.03. wyniosło 14,8% planu³⁸.

Analiza porównawcza kosztów rodzajowych poniesionych w badanym okresie wykazała, że najwyższa dynamika wzrostu kosztów w 2018 r. w porównaniu z 2016 r., skutkująca jednocześnie największym wzrostem nominalnym, dotyczyła następujących rodzajów kosztów: wynagrodzenia osobowe - koszty poniesione w 2018 r. wyniosły 8 453,3 tys. zł i wzrosły w porównaniu do 2016 r. o 955,7 tys. zł (12,7%), narzuty na wynagrodzenia - koszty poniesione w 2018 r. w kwocie 1 658,8 tys. zł wzrosły o 131,7 tys. zł (8,6%), usługi remontowe związane z realizacją umów zawartych z Organizatorem na przeprowadzenie niezbędnych prac remontowych w obiektach czterech oddziałów Muzeum - koszty poniesione w 2018 r. w kwocie 299,6 tys. zł były wyższe o 192,7 tys. zł (180,3%), usługi ochroniarskie - koszty poniesione w 2018 r. w kwocie 1 419,6 tys. zł były wyższe o 138,4 tys. zł (o 10,8%) i usługa dostawy gazu - koszty poniesione w 2018 r. w kwocie 242,2 tys. zł były wyższe o 53,4 tys. zł (28,3%).

Muzeum dokonało w 2018 r. znacznej redukcji kosztów związanych z bieżącym funkcjonowaniem głównie: usług w zakresie działalności merytorycznej o 117,2 tys. zł (o 98,9%) i usług pozostałych o 118,4 tys. zł (24,2%), świadczeń na rzecz pracowników o 171,3 tys. zł (79,0%), zużycia materiałów o 63,5 tys. zł (12,0%), energii cieplnej o 73,4 tys. zł (24,3%). Obniżeniu o 218,3 tys. zł uległy koszty związane z amortyzacją środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych.

(akta kontroli str.495, 496, 507-512)

2.2. W badanym okresie wzrastał stan zobowiązań krótkoterminowych. Na 31.12.2016 r. zobowiązania krótkoterminowe wyniosły 967,8 tys. zł, na 31.12.2017 r. – 2 196,5 tys. zł i na 31.12.2018 r. – 3 103,8 tys. zł³⁹. Było to m.in. skutkiem ograniczania przez Ministra w latach

³⁵ Z 8 335 tys. zł w 2016 r. do 9 868 tys. zł w 2018 r. (plan na 2019 r. – 10 625 tys. zł).

³⁶ Z 3 061 tys. zł w 2016 r. do 2 462 tys. zł w 2018 r. (plan na 2019 r. analogiczny jak w latach 2016-2018 – 2 309 tys. zł).

³⁷ Dalej: Główny Księgowy.

³⁸ Wskaźnik adekwatny do upływu czasu wynosi 25%.

³⁹ Zgodnie z bilansem stan zobowiązań i rezerw na zobowiązania na 31.12.2016 r. wyniósł 22 122,1 tys. zł, na 31.12.2017 r. – 23 367,4 tys. zł i na 31.12.2018 r. – 24 106,6 tys. zł.

2016-2018 wielkości dotacji podmiotowej (zmniejszenie o 598,9 tys. zł⁴⁰) i zmniejszenia w tym okresie przychodów z prowadzonej działalności o 255,1 tys. zł, głównie z powodu zamknięcia części wystaw stałych w związku z pracami remontowymi w obiektach Muzeum. Analiza przychodów miesięcznych w 2018 r. wykazała, że w grudniu były one najniższe w roku i wyniosły 779,0 tys. zł⁴¹, tj.: o 176,1 tys. zł niższe niż w listopadzie, o 466,1 tys. zł niż niż w październiku i 249,8 tys. zł niż we wrześniu. Różnice te wynikały z niższych transz dotacji podmiotowych, odpowiednio o: 167,9 tys. zł, 492,9 tys. zł i 242,9 tys. zł.

(akta kontroli str.495, 496, 533-534)

Na koniec 2017 r. i 2018 r. wystąpiły zobowiązania wymagalne, odpowiednio w kwocie: 25 998,14 zł⁴² i 39 747,41 zł⁴³. Muzeum zapłaciło odsetki od nieterminowych płatności z tytułu dostaw towarów i usług oraz należności publiczno-prawnych w łącznej kwocie 2 911,06 zł, w tym: 1 369,08 zł w 2017 r., 911,51 zł w 2018 r. i w 630,47 zł w 2019 r. (do 23.04.).

(akta kontroli str. 535, 540-542, 545-552)

W okresie objętym kontrolą Muzeum prowadziło działalność ze stratą na koniec roku w kwotach: 1 069 tys. zł za 2016 r.⁴⁴, 375 tys. zł za 2017 r. i 504 tys. zł za 2018 r.

(akta kontroli str.54, 58, 495, 777, 799)

2.3. Przychody z prowadzonej działalności⁴⁵ w 2016 r. wyniosły 2 791 tys. zł (19,5% przychodów działalności bieżącej ogółem), w 2017 r. – 2 874 tys. zł (19,1%) i w 2018 r. – 2 536 tys. zł (16,2%). Na obniżenie przychodów w 2018 r. w porównaniu do 2017 r. o 338 tys. zł wpływ miały głównie niższe o 239 tys. zł przychody ze sprzedaży biletów, z powodu zamknięcia części wystaw stałych w związku z pracami remontowymi w oddziale Muzeum przy ul. Wały Chrobrego 3.

(akta kontroli str. 495, 496)

Muzeum zabiegało w Samorządzie Województwa i Ministerstwie o środki finansowe na realizację zadań statutowych. W 2016 r. złożyło 14 wniosków na kwotę 1 935,8 tys. zł i uzyskało środki w kwocie 1 190 tys. zł (61,5%), w 2017 r. – pięć wniosków na kwotę 1 234,8 tys. zł i uzyskało środki w kwocie 1 206,6 tys. zł (97,7%), w 2018 r. – pięć wniosków na kwotę 2 250 tys. zł i uzyskało środki w kwocie 285 tys. zł (12,8%), w 2019 r. (do 04.04.) - trzy wnioski na kwotę 1 984 tys. zł – brak decyzji (do czasu zakończenia kontroli NIK). Niski poziom realizacji wniosków złożonych w 2018 r. wynikał z faktu, że Muzeum bezskutecznie zabiegało w Samorządzie Województwa o dotację celową na renowację i zabezpieczenie kutra ŚWI-38 w Muzeum Morskim⁴⁶.

(akta kontroli str. 584-586)

W sprawie konieczności zachowania kutra ŚWI-38 we właściwym stanie Dyrektor Muzeum poinformował, że *w chwili obecnej trwają rozmowy i korespondencja z Urzędem Marszałkowskim w sprawie renowacji kutra. (...). Nie jest to tylko sprawa kutra. Skansen morski był ideą poprzedniej dyrekcji i jest wynikiem porażki większego projektu zorganizowania dużej plenerowej ekspozycji wielkogabarytowych eksponatów nautycznych na lewym brzegu Odry pod rozjazdami Trasy Zamkowej. (...). Wszystkie działania na rzecz ratowania skansenu miały charakter zmian systemowych i w tym kontekście należy*

⁴⁰ W 2016 r. dotacja podmiotowa wyniosła 3 061 tys. zł (stanowiąc 21,3% przychodów ogółem), w 2017 r. – 3 005 tys. zł (20,0%) i w 2018 r. – 2 462 tys. zł (15,8%), natomiast na etapie planowania budżetowego przyznana przez Ministra dotacja pozostawała na tym samym poziomie – 2 309 tys. zł, stanowiąc w poszczególnych latach coraz mniejszy udział w przychodach, tj.: 18,1% (2016 r.), 16,9% (2017 r.), 13,8% (2018 r.) i 12,9% (2019 r.).

⁴¹ W pozostałych miesiącach od 946 tys. zł (w sierpniu) do 1 919,5 tys. zł (w lipcu).

⁴² W tym: z tytułu dostaw towarów i usług – 20 798,64 zł i wobec pracowników (pożyczki mieszkaniowe potrącone i nie przekazane) – 5 199,50 zł.

⁴³ Z tytułu dostaw towarów i usług.

⁴⁴ Za 2015 r. Muzeum wykazało zysk na działalności w kwocie 661,3 tys. zł.

⁴⁵ Uwzględniono w nich przychody: ze sprzedaży biletów, ze sprzedaży usług, z najmu i dzierżawy składników majątkowych, sprzedaży wydawnictw, przychody finansowe i pozostałe przychody operacyjne, w tym z tytułu rozliczenia dotacji przeznaczonych na zakup środków trwałych podlegających amortyzacji.

⁴⁶ W kwocie 1 200 tys. zł (wniosek z 13.02.2018 r.). W 2019 r. Muzeum ponownie złożyło wniosek o przyznanie części dotacji celowej w kwocie 526,7 tys. zł, przy szacunkowym koszcie 1.675 tys. zł (wniosek z 05.03).

traktować tymczasowe działania doraźne ratujące eksponaty. Dokonano następujących zabezpieczeń: wprowadzenie praktyki osłaniania eksponatów na miesiące zimowe i jesienne; skorzystanie z programów operacyjnych w celu remontu dwóch łodzi (przed umową o współprowadzeniu); wyremontowanie i trwale zabezpieczenie dwóch mniejszych łodzi, mieszczących się w muzealnej pracowni konserwatorskiej. Obudowanie rozpadającego się kutra rusztowaniem osłaniającym go od deszczu i śniegu. Podjęto też próby zmniejszenia ekspozycji poprzez zainteresowanie ekspozycją części eksponatów na terenie gmin nadmorskich. Rozmowy prowadzono z Nowym Warpnem, Stepnicą, Darłowem. W przypadku kutra trzykrotnie i bez powodzenia składano aplikacje do programu „Ryby” we współpracy z muzeami w Świnoujściu i Kołobrzegu. Pozyskano sponsorów na renowację maszyn w skansenie morskim, które po zakonserwowaniu zabezpieczono (z własnych środków) drewnianymi okapami. Trwa korespondencja z UM w sprawie pozyskania środków na magazyn gromadzący eksponaty ze skansenu. W tym celu regularnie od wielu lat prowadzone są konsultacje z Przedsiębiorstwem Gryf oraz Zarządem Zespołu Portowego Szczecin-Świnoujście, które dysponują odpowiednią infrastrukturą

(akta kontroli str. 559, 571-573)

W sprawie efektów pozyskiwania pozadotacyjnych środków na realizację zadań statutowych Dyrektor Muzeum stwierdził, iż nie mogą być prowadzone żadne działania pozyskiwania sponsorów, które mogłyby zrównoważyć trudności budżetowe (...). Jednak starania o takie dotacje trwają niezależnie od stanu finansów Muzeum czy wysokości dotacji podmiotowych. W przypadku zachwiania płynności finansowej muzeum może się zdarzyć, iż planowane działania można zrealizować tylko przy pomocy środków zewnętrznych, co w dużej mierze miało miejsce w roku 2018, co było efektem stałego lobbingu i periodycznie ponawianych propozycji współpracy osobiście przez dyrektora MNS wobec (...) 5 dużych firm w regionie, lub wykonawcy robót remontowych i inwestycyjnych w MNS, (...), oraz firm prawniczych obsługujących MNS, co umożliwiło realizację zaplanowanej współpracy międzynarodowej z Kunstmuseum na Bornholmie. Działania takie prowadzi też Dział Komunikacji Społecznej i Marketingu, który w roku 2017 inicjował rozmowy o wsparciu MNS (...), z sześcioma dużymi firmami w regionie i w 2018 r. – siedmioma firmami.

(akta kontroli str. 578, 579)

2.4. Zgodnie z § 10 Statutu ogólny nadzór nad Muzeum sprawuje Minister, a bezpośredni – Zarząd Województwa. Przyjęcie przez Ministra w 2005 r.⁴⁷ do wspólnego prowadzenia Muzeum dało możliwość rozwoju tej instytucji nie tylko ze względu na dodatkowe źródło finansowania kosztów bieżącego utrzymania jednostki, ale też uzyskania dotacji celowej na realizację zadań wpisujących się w wieloletnią Strategię Rozwoju Województwa. Umowa wspólnego prowadzenia Muzeum z 23.09.2005 r. gwarantowała zabezpieczenie finansowe na poziomie 10 309 tys. zł, w tym partycypacja: Ministra – 2 309 tys. zł z możliwością zwiększenia dotacji podmiotowej i Samorządu Województwa – 8 000 tys. zł. W badanym okresie Minister przyznał dodatkową dotację (ponad limit ustalony w ww. umowie), jednakże w coraz mniejszej wysokości (752 tys. zł w 2016 r., 696 tys. zł w 2017 r. i 153 tys. zł w 2018 r.), co pogłębiło problem z finansowaniem bieżącego utrzymania Muzeum i ograniczyło prowadzenie działalności statutowej. W 2017 r. Dyrektor Muzeum bezskutecznie ubiegał się o zwiększenie o 982 tys. zł dotacji podmiotowej przez Ministra, a w 2018 r. – o 1 538 tys. zł.

(akta kontroli str. 532, 584-586, 759-767)

Dyrektor Muzeum wyjaśnił, że Minister wykluczył muzea współprowadzone z niektórych programów operacyjnych, co znacznie utrudniło starania o dotację celową w Ministerstwie

⁴⁷ Zmiany do umowy wspólnego prowadzenia Muzeum z dnia 23.09.2005 r. wprowadzono na podstawie trzech aneksów. Przedmiotem zmian był zakres i sposób finansowania Muzeum, który wpłynął na ustalenie limitu dotacji podmiotowej i dotacji celowej na dofinansowanie inwestycji, z możliwością zwiększenia ich wysokości w trakcie roku budżetowego, ale usunął zapis dotyczący proporcjonalności finansowania instytucji przez obu Organizatorów. Zgodnie ze stanem prawnym sprzed 1.10.2009 r. Samorząd Województwa miał 70% udział procentowy w dotacji podmiotowej, a Minister – 30%. Utrzymanie tego zapisu w mocy wymagałoby zapewnienia przez Ministra dotacji podmiotowej w kwocie o 800 tys. zł wyższej od przyznanej na 2017 r. i na 2018 r. wyższej o 1 767 tys. zł od przyznanej, co zapewniłoby realny poziom pokrycia kosztów utrzymania Muzeum.

Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Pojawiło się niebezpieczeństwo, iż zbieg niekorzystnych okoliczności mógł nawet utrudnić sytuację finansową muzeum. Należy zaznaczyć, że Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego znacznie zwiększył dotację podmiotową MNS (od 2006 do 2019 wzrost prawie 2,5 razy), co kontrastowało z minimalnym przyrostem (a nawet czasowym obniżeniem) dotacji stałej Ministra. Jednak jednocześnie zwiększono znacznie zakres zadań Muzeum. Najpierw powierzono mu inwestycję – nowy oddział Centrum Dialogu Przełomy, co przy praktycznie niezmienionym składzie Działu Administracji miało negatywny wpływ na realizację zadań statutowych Muzeum. Inkorporowano do Muzeum kolejny oddział – Wystawę Kolei Wąskotorowej w Gryficach. Oznacza to, że poważna część zwiększeń dotacji przez władze wojewódzkie (ok. 1 700 000 zł) pokryła jedynie koszty nowych zadań, które było decyzją władz wojewódzkich i nie wynikało z analizy potrzeb Muzeum. W międzyczasie Muzeum, które zalicza się do instytucji zobowiązanych do ochrony przez formację zbrojną, musiało zrealizować obowiązki wynikające z rozporządzeń Ministra, dotyczącej ochrony zbrojnej. Za bardziej ekonomiczną uznano usługę zewnętrzną – od 2011 roku MNS jest chroniony przez zewnętrzną firmę, której roczny koszt wynosi również ok. 1 700 000 zł. Tu należy podkreślić, iż z kolei koszty wynikające z uregulowań rządowych poniosło Województwo Zachodniopomorskie. W efekcie po odjęciu kosztów podwyżek wynagrodzeń, ogólnego wzrostu kosztów itd., tylko nieznacznie wzrosły środki, które Muzeum mogło przeznaczyć na modernizację i działalność merytoryczną. W konkluzji należy stwierdzić, iż umowa o współprowadzeniu zapobiegła degradacji finansowej Muzeum w Szczecinie, ale dla działań statutowych (merytorycznych) największe znaczenie miały dotacje celowe i doraźne uzupełnienia dotacji podmiotowej w latach 2011-2017. W paradoksalny sposób był to nawrót do sytuacji początkowej, po reformie samorządowej, gdy Muzeum oczekiwało na zwiększenie dotacji w ciągu roku, by „spłacić” budżet. Nagle przerwanie tej praktyki – doraźnych dotacji przyznawanych w ostatnim kwartale roku – stało się w 2018 roku jedną z przyczyn pojawienia się opisywanych trudności. Bez wątpienia rozwiązaniem problemu byłoby znaczące zwiększenie dotacji podmiotowej przez Ministra.

(akta kontroli str. 558, 568, 569)

2.5. Dotacja podmiotowa była głównym źródłem finansowania działalności bieżącej Muzeum. W badanym okresie dotacja podmiotowa przyznana przez Samorząd Województwa wzrosła o 1 533 tys. zł (18,4%) – z 8 335 tys. zł w 2016 r. do 9 868 tys. zł w 2018 r. i stanowiła: 58,1% (2016 r.), 58,8% (2017 r.) i 63,2% (2018 r.) przychodów działalności bieżącej, natomiast dotacja podmiotowa przyznana przez Ministra zmniejszyła się o 598,9 tys. zł (20%) z 3 061,1 tys. zł w 2016 r. do 2 462,2 tys. zł w 2018 r. i stanowiła: 21,3% (2016 r.), 20,0% (2017 r.) i 15,8% (2018 r.) przychodów działalności bieżącej. Nie stwierdzono wykorzystania dotacji podmiotowej niezgodnie z przeznaczeniem, tj. wykorzystania jej na cele niezwiązane z utrzymaniem jednostki. W 2018 r. (31.01.) Muzeum dokonało zwrotu na rachunek Urzędu Marszałkowskiego niewykorzystanej dotacji podmiotowej za 2017 r. w kwocie 49,6 tys. zł w związku z niższymi kosztami utrzymania Centrum Dialogu Przełomy.

(akta kontroli str. 495-499)

2.6. W latach 2016-2018 kierownictwo Muzeum (dyrektor i dwóch zastępców), wykonując dodatkową działalność niezwiązaną z pełnieniem funkcji kierowniczych, otrzymało wynagrodzenia w łącznej kwocie 33,5 tys. zł, w tym: Dyrektor (1 tys. zł brutto) na podstawie umowy o dzieło z 24.04.2017 r. na przygotowanie i prezentację autorskiego referatu „Oddalone źródła tożsamości a muzea w Polsce Zachodniej i Północnej” w ramach sympozjum towarzyszącego wystawie „Plakat polski ze zbiorów Muzeum Polskiego w Ameryce i Misji w Orchard Lake”, Zastępcę Dyrektora ds. Naukowych (1 tys. zł brutto) na podstawie umowy zlecenia z 20.10.2016 r. na moderację w dyskusji podczas konferencji naukowej „Współczesne muzeum: model kształcenia muzealnika” i Zastępcę Dyrektora ds. Administracyjnych na podstawie porozumienia z 23.12.2016 r. i 30.06.2017 r. za wykonywanie dodatkowych obowiązków kierownika projektu przy realizacji inwestycji Budowa Morskiego Centrum Nauki (w 2016 r. – 5,8 tys. zł brutto i w 2017 r. – 25,7 tys. zł brutto). Muzeum gospodarnie określiło wynagrodzenie przy zawieraniu ww. umów.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w wykorzystaniu ww. środków.

(akta kontroli str. 598-607)

W poszczególnych latach objętych kontrolą zbadano po dwa zamówienia publiczne z każdego roku⁴⁸. Łączna wartość (netto) przeprowadzonych zamówień publicznych wyniosła 5 889,9 tys. zł, w tym zbadanych 5 071 tys. zł (86,1%). Nie stwierdzono nieprawidłowości w trybie przeprowadzenia ww. zamówień publicznych i ponoszonych kosztach w związku z realizacją umów. Zamówienia przeprowadzono zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁴⁹. Wydatki ponoszone były terminowo i zgodnie z zawartymi umowami.

(akta kontroli str. 587-597)

2.7. W badanym okresie Muzeum otrzymało od Samorządu Województwa i Ministra dotacje celowe na realizację zadań i programów związanych z działalnością statutową i na zadania inwestycyjne. W 2016 r. Muzeum otrzymało dotacje celowe w łącznej kwocie 1 156,7 tys. zł⁵⁰ (w tym: 157,5 tys. zł na wydatki bieżące i 999,2 tys. zł na inwestycyjne) z przeznaczeniem na dofinansowanie realizacji siedmiu zadań⁵¹. Badaniem szczegółowym objęto trzy zadania (w tym: dwa inwestycyjne – zakup dwóch obrazów), na które Muzeum wykorzystало łącznie 895,3 tys. zł. Wydatki te stanowiły 77,4% dotacji celowej otrzymanej w tym roku od Samorządu Województwa i Ministra.

(akta kontroli str. 800)

Dotacje celowe na zakup dwóch obrazów: Wojciecha Gersona i Stanisława Witkiewicza⁵² wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowach: w przypadku obrazu Wojciecha Gersona⁵³ – w pełnej wysokości⁵⁴, a obrazu Stanisława Witkiewicza⁵⁵ – w 91,8%. Zwrotu niewykorzystanej części dotacji celowej w kwocie 7,4 tys. zł wraz z należnymi odsetkami w kwocie 36 zł dokonano 2.02.2017 r., tj. po terminie wynikającym z § 8 ust 3 umowy zawartej z Ministrem.

Rozliczenie wykorzystania dotacji celowej nastąpiło w terminach określonych w umowach zawartych z Samorządem Województwa i Ministrem, odpowiednio: do 30.07.2016 r. i 15.02.2017 r.

(akta kontroli str. 536-539, 801-835)

⁴⁸ W 2016 r.: Skład i druk publikacji "In gremio-in praxi. Przedmioty skórzane na co dzień i od święta" pod red. Anny B. Kowalskiej (wartość umowy 16 380 zł brutto) i druk książki "Daleko od Moskwy. Gerard Singer i sztuka zaawansowana" (wartość umowy 11 340 zł brutto) W 2017 r.: Wykonanie usług doradztwa prawnego na potrzeby Muzeum (wartość umowy 146 124 zł brutto) i Przebudowa i remont budynku Muzeum z zagospodarowaniem dziedzińca w ramach programu „Modernizacja, wyposażenie i zabezpieczenie części zabytkowego gmachu Muzeum przy ul. Wały Chrobrego 3 w Szczecinie pod funkcje wystawiennicze, digitalizacyjne i edukacyjne. Przebudowa dziedzińca pod zadane ekspozycje Działów Archeologii, Etnografii Pomorza, Historii Żeglugi" (wartość umowy 430 500 zł brutto). W 2018 r.: Świadczenie usług ochrony dla Muzeum (wartość umowy 3 529 610,39 zł brutto) i Przebudowa sal ekspozycyjnych w budynku Muzeum przy ul. Wały Chrobrego 3 w Szczecinie wpisanym do rejestru zabytków Województwa Zachodniopomorskiego pod nr 856 w dniu 31.03.1993 r.) w ramach projektu "Wspólne dziedzictwo, wspólna przyszłość – centralne muzea pomorskie wspólnie prezentują historię i sztukę Pomorza" (wartość umowy 1 319 792,50 zł brutto).

⁴⁹ Dz. U. z 2018 r. poz. 1986 j.t. ze zm. Dalej: ustawa Pzp.

⁵⁰ W tym: od Samorządu Województwa – 394,1 tys. zł i od Ministra – 762,6 tys. zł.

⁵¹ Organizacja wystawy pn. Malarze Normandii, dofinansowanie prac archeologicznych w Trzcińsku-Zdroju i Czelinie, dofinansowanie organizacji imprezy pn. „Masowanie grzebiu Przełomów”, Budowa Centrum Nauki, zakup obrazu Wojciecha Gersona, zakup dzieł sztuki do kolekcji Muzeum Sztuki Współczesnej, zakup obrazu Stanisława Witkiewicza.

⁵² Na podstawie umowy zawartej z Ministrem na kwotę 90 tys. zł.

⁵³ Na podstawie: umowy z 6.04.2016 r. zawartej z Ministrem (600 tys. zł), umowy z 30.05.2016 r. zawartej z Samorządem Województwa (50 tys. zł) i umowy darowizny z 11.05.2016 r. zawartej z Towarzystwem Przyjaciół Muzeum Narodowego w Szczecinie (100 tys. zł).

⁵⁴ Koszt zakupu wyniósł 805 tys. zł i pokryty został, zgodnie z umową zawartą z Domem Aukcyjnym, w dwóch transzach: pierwsza 13.05.2016 r. (700 tys. zł) i druga 30.09.2016 r. (105 tys. zł). Zakup obrazu sfinansowano ze środków inwestycyjnych przekazanych na podstawie umów zawartych z: Samorządem Województwa w kwocie 50 tys. zł, Ministrem – 600 tys. zł i Towarzystwem Przyjaciół Muzeum Narodowego w Szczecinie – 100 tys. zł. Muzeum zaangażowało środki własne w kwocie 55 tys. zł.

⁵⁵ Na podstawie aneksu nr 1 z 21.12.2016 r. do umowy Nr 50/DF-Y/FG/2016 z 6.04.2016 r. dotyczącej udzielenia dotacji celowej na wydatki inwestycyjne ze środków finansowych Ministra pochodzących z budżetu państwa. Dalej: umowa z Ministrem Nr 50/DF-Y/FG/2016.

Dotacja celowa przyznana przez Samorząd Województwa⁵⁶ na organizację wystawy pn. "Malarze Normandii" w łącznej kwocie 162,8 tys. zł, w tym na wydatki bieżące 123,8 tys. zł i inwestycyjne – 39 tys. zł, wykorzystana została zgodnie z przeznaczeniem na organizację wystawy prac z kolekcji Rady Regionu Dolnej Normandii, na której zaprezentowano 79 obrazów autorstwa 33 artystów. Wystawie towarzyszyły warsztaty i wykłady. Wydatki inwestycyjne poniesiono na zakup przenośnych nawilżaczy powietrza i instalację oświetlenia wystawy. Niewykorzystano kwoty 55,01 zł z przyznanej dotacji⁵⁷. Rozliczenie wykorzystania dotacji nastąpiło w terminie określonym w umowie zawartej z Samorządem Województwa 18.02.2016 r.

(akta kontroli str. 836-861)

W 2017 r. Muzeum otrzymało dotacje celowe w łącznej kwocie 1 973,8 tys. zł (w tym: 312,7 tys. zł na wydatki bieżące i 1 661,1 tys. zł na inwestycyjne) z przeznaczeniem na dofinansowanie realizacji sześciu zadań⁵⁸. Badaniem szczegółowym objęto dwa zadania: „Multimedialne Muzeum Sztuki Współczesnej w Szczecinie – II etap” oraz zakup kolekcji sztuki dogońskiej i przygotowanie jej wystawy. Kontrolą objęto 52%⁵⁹ (264,7 tys. zł) dotacji celowej przyznanej przez Samorząd Województwa i Ministra w 2017 r.

(akta kontroli str. 498, 800)

Dotacje w łącznej kwocie 120 tys. zł przyznane przez Samorząd Województwa i Ministra (po 60 tys. zł) w ramach projektu „Multimedialne Muzeum Sztuki Współczesnej w Szczecinie – II etap” wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem w pełnej wysokości na modernizację jednej sali wystawowej w budynku Muzeum Sztuki Współczesnej⁶⁰.

Rozliczenie wykorzystania dotacji celowej nastąpiło w terminach określonych w umowach zawartych z Samorządem Województwa i Ministrem, tj. do 30.12.2017 r.

(akta kontroli str. 862-890)

Dotacje w łącznej kwocie 144,7 tys. zł przyznane przez Samorząd Województwa i Ministra (odpowiednio w wysokości 28,7 tys. zł na przygotowanie wystawy i 116 tys. zł na zakup kolekcji sztuki dogońskiej) w ramach projektu „Kolekcje muzealne” wykorzystane zostały zgodnie z przeznaczeniem określonym w umowach dotacji.

Niewykorzystano kwoty 316,45 zł z dotacji przyznanej przez Samorząd Województwa⁶¹. Rozliczenie wykorzystania dotacji celowej nastąpiło w terminach określonych w umowach zawartych z Samorządem Województwa i Ministrem, tj. odpowiednio: do 30.12.2017 r. i 23.01.2018 r.

(akta kontroli str. 891-937)

W 2018 r. Muzeum otrzymało dotacje celowe w łącznej kwocie 1 858,6 tys. zł (w tym: 748 tys. zł na wydatki bieżące i 1 110,6 tys. zł na inwestycyjne) z przeznaczeniem na dofinansowanie realizacji sześciu zadań⁶². Badaniem szczegółowym objęto dwa zadania: wykonanie niezbędnych remontów w siedzibie Muzeum (przyznana w kwocie 250 tys. zł

⁵⁶ Na podstawie umowy z 18.02.2016 r.

⁵⁷ Nie przekazana przez Organizatora.

⁵⁸ W tym: „Multimedialne Muzeum Sztuki Współczesnej w Szczecinie – etap II”; zakup zewnętrznego systemu wystawienniczego; zakup kolekcji sztuki dogońskiej; budowa Centrum Nauki w Szczecinie; zadanie pn.: „Imago Mundi – etap modernizacyjny”, Zadanie: współpraca z ośrodkami polonijnymi w USA.

⁵⁹ Z kwoty 510,1 tys. zł dotacji celowej przyznanej w tym roku, pomniejszonej o dotacje przyznane w tym roku na realizację dwóch zadań inwestycyjnych: modernizacja budynku przy ul. Wały Chrobrego 3 w ramach projektu pn. „Imago Mundi” (594,8 tys. zł) i zadania Budowa Morskiego Centrum Nauki im. Prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie (848,7 tys. zł).

⁶⁰ W zakresie robót był: demontaż stelaża i montaż sufitu, wymiana jednych drzwi, demontaż ściany działowej, zakup, dostawa i montaż systemu oświetleniowego, zakup i montaż sieci LAN, zakup, dostawa i montaż systemu oświetleniowego.

⁶¹ Nie przekazana przez Organizatora.

⁶² W tym: dofinansowanie badań archeologicznych w Czelinie; stworzenie strony internetowej Wystawy Zachodniopomorskich Kolei Dojazdowych w Gryficach – działu Muzeum w Gryficach; wykonanie niezbędnych remontów w siedzibach Muzeum; zadanie pn. „Wspólne dziedzictwo, wspólna przyszłość” w ramach programu INTERREG VA” (umowa nr WKNiDN-I.MNS/8/2018 z 26.07.2018 r.) w formie zwrotnej niebędąca przychodem; zadanie „Konservatorskie niebo – zakup wyposażenia do pracowni Działu Konserwacji Muzeum Narodowego w Szczecinie” w ramach PO LiŚ 2014-2020 – w tym dotacja na pokrycie podatku VAT; Budowa Centrum Nauki w Szczecinie.

dotację wykorzystano w 99,7%, różnica 840,43 zł to kwota podatku VAT podlegającego zwrotowi) oraz wykonanie projektu budowlanego i uzyskanie prawomocnej decyzji ws. pozwolenia na budowę Morskiego Centrum Nauki (przyznana dotację w łącznej kwocie 1 110,6 tys. zł wykorzystano w 100%). Kontrolą objęto 73,2% dotacji celowej przyznanej przez Samorząd Województwa w 2018 r., tj. 1 359,8 tys. zł.

(akta kontroli str. 499, 800)

W ramach realizacji umowy dotacji celowej udzielonej przez Samorząd Województwa⁶³ na wykonanie niezbędnych remontów w budynkach Muzeum, zgodnie z przeznaczeniem i w pełnej wysokości, wykorzystano przyznaną dotację w kwocie 250 tys. zł, dokonując zgodnie z umową zwrotu środków w łącznej kwocie 840,43 zł⁶⁴ na rachunek Urzędu Marszałkowskiego, tytułem kolejnych rozliczeń z urzędem skarbowym, podatku VAT podlegającego zwrotowi. Rozliczenie umowy nastąpiło w terminie określonym w umowie, tj. do 31.01.2019 r.

(akta kontroli str. 938-961)

W ramach realizacji dwóch umów dotacji celowej udzielonej przez Samorząd Województwa⁶⁵ na pokrycie wydatków inwestycyjnych związanych z opracowaniem projektu budowlanego Morskiego Centrum Nauki im. Prof. Jerzego Stelmacha w Szczecinie, Muzeum wykorzystano zgodnie z przeznaczeniem dotację w łącznej kwocie 1.110,6 tys. zł, tj.: 987,2 tys. zł na wykonanie i przekazanie kompletu dokumentacji projektu budowlanego i 123,4 tys. zł na uzyskanie prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę. Zobowiązania finansowe uregulowane zostały w terminie. Rozliczenie umowy z 16.01.2018 r. nastąpiło 26.09.2018 r.⁶⁶, tj. po terminie określonym w § 3 ust. 2 tej umowy (do 30.05.2018 r.)⁶⁷. Rozliczenie umowy z dnia 10.07.2018 r. nastąpiło w terminie określonym w § 4 ust. 1 umowy, tj. do 30.09.2018 r.

Muzeum wydatkowało środki omówionych wyżej dotacji celowych efektywnie i gospodarnie.

(akta kontroli str. 662-665, 721-758)

2.8. Plany finansowo-rzeczowe i sprawozdania finansowe oraz budżetowe (Rb-N i Rb-Z za IV kwartał) w każdym z lat objętych kontrolą były sporządzone rzetelnie i przekazywane w terminach określonych przez Samorząd Województwa i Ministra. Nie stwierdzono negatywnych następstw w przekazywaniu obu Organizatorom dokumentów planistycznych i sprawozdań z ich realizacji.

(akta kontroli str. 153-180)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Niewykorzystana w kwocie 7,4 tys. zł część dotacji celowej przyznanej w 2016 r. przez Ministra na podstawie umowy (Nr 50/DF-Y/FG/2016) z przeznaczeniem na zakup obrazu

⁶³ Umowa z 18.07.2018 r. o przyznanie dotacji w kwocie 250 tys. zł, zmieniona aneksem nr 1 z 10.12.2018 r. rozszerzającym zakres prac remontowych, obejmująca: naprawę instalacji wodno-kanalizacyjnej ogólnospławnej i naprawę zapadniętej posadzki w podziemnym pomieszczeniu magazynowym dawnej sali wystawowej w budynku przy Wałach Chrobrego 3 w Szczecinie, wykonanie izolacji części podziemnej Ratusza Staromiejskiego przy ul. Księcia Mściwoja II/8, naprawę elewacji budynku przy ul. Staromłyńskiej 27 i wykonanie izolacji pionowej i poziomej ścian fundamentowych skrzydła zachodniego tego budynku oraz na podstawie aneksu: prace remontowe w budynku przy ul. Staromłyńskiej 1 i remont konstrukcji zabezpieczającej zabytkowy kuter (wykonanie zadaszenia z blachy i wymiana drewnianych podpór) w skansenie morskim przy obiekcie Muzeum na ul. Wały Chrobrego 3.

⁶⁴ W tym: 18,52 zł przelew z 25.10.2018 r., 26,67 zł – 22.11.2018 r., 623,96 zł – 17.12.2018 r. i 171,28 zł – 1.02.2019 r.

⁶⁵ Na podstawie dwóch umów: z 16.01.2018 r. na kwotę 1 110 607 zł i z 10.07.2018 r. na kwotę 123 401 zł. Druga umowa została zawarta po dokonaniu 14.06.2018 r. zwrotu części dotacji (w kwocie 123 401,28 zł), która nie mogła być już wykorzystana z uwagi na upływ terminu na jej wykorzystanie (do 15.05.2018 r.), określonego w umowie z 16.01.2018 r. oraz terminu rozliczenia dotacji (w tym przypadku jej zwrotu) – do 30.05.2018 r.

⁶⁶ Wpływ na przekroczenie tego terminu miała sytuacja wynikająca z konieczności dokonania korekty zawyżonej kwoty należności ujętej w FV wystawionej przez Projektanta dnia 6.04.2018 r. Skorygowana FV wystawiona została 8.05.2018 r. Wniosek o jej płatność na kwotę 123.400,72 zł złożony został 23.05.2018 r., tj. po terminie określonym w § 3 ust. 1 umowy na 15.05.2018 r.

⁶⁷ W sprawie tej toczy się postępowanie przed Komisją Orzekającą w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Szczecinie o czyn polegający na nierozliczeniu dotacji w terminie wskazanym w umowie z 16.01.2018 r.

Stanisława Witkiewicza została zwrócona (z należnymi odsetkami w kwocie 36 zł) dnia 2.02.2017 r., tj. po terminie wynikającym z § 8 ust 3 ww. umowy. Odsetki zostały zapłacone przez Głównego Księgowego. Zgodnie z ww. zapisem umowy środki finansowe Ministra niewykorzystane w terminie, o którym mowa w ust. 1 (tj. do 30.12.2016 r.), także w przypadku, gdy nastąpiło to w wyniku zmniejszenia zakresu rzeczowego zadania z przyczyn, których Zleceniobiorca nie mógł przewidzieć, Zleceniobiorca jest zobowiązany zwrócić w terminie do 15 dni od daty zakończenia zadania określonego w ust. 1, na rachunek bankowy Zleceniodawcy.

(akta kontroli str. 497, 536-539, 801-806)

Główny Księgowy wyjaśniła, że niedotrzymanie terminu zwrotu dotacji wynikało z niedopatrzenia.

(akta kontroli str. 580,581)

2. Rozliczenie dotacji celowej na pokrycie wydatków związanych z opracowaniem projektu budowlanego Morskiego Centrum Nauki i uzyskaniem prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę nastąpiło 26.09.2018 r., tj. po terminie określonym w § 4 ust. 1 umowy zawartej 16.01.2018 r. z Samorządem Województwa (Nr WKNiDN-I.MNS/1/2018). Zgodnie z ww. postanowieniem umowy złożenie sprawozdania finansowego winno nastąpić do 30.05.2018 r.

(akta kontroli str. 662-665, 734-742)

Dyrektor Muzeum wyjaśnił⁶⁸, że w pierwszych kwartałach roku 2018 trwały uzgodnienia z projektantem odnośnie umowy przejęcia praw i obowiązków, które zakładało cesję części roszczeń związanych z wypłatą wynagrodzenia na nowopowstały podmiot – Morskie Centrum Nauki w Szczecinie. (...) Dodatkowo sytuację skomplikował projektant, który fakturę na drugą płatność wystawił w sposób niepoprawny, tj. na kwotę obejmującą nie tylko pozwolenie na budowę, ale również prace dodatkowe, co było niezgodne z postanowieniami Umowy o projektowanie. Niepoprawna faktura nr F0010/2018 wystawiona została w dniu 5.04.2018 r., natomiast po uwagach Zamawiającego wystawiono fakturę korygującą. Dopiero w maju 2018 r. MNS otrzymało poprawnie wystawioną fakturę datowaną na 8.05.2018 r. z terminem płatności 30 dni. Tym samym dopiero 22 maja 2018 r. Zamawiający mógł złożyć wniosek o płatność. Powyższa sytuacja spowodowała, że dotacja nie mogła być rozliczona zgodnie z założeniami Umowy dotacji.

(akta kontroli str. 746-757)

3. Muzeum dopuściło do powstania zobowiązań wymagalnych w 2017 r. i 2018 r. i zapłaty odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań w latach 2017-2019.

Zobowiązania wymagalne wyniosły: 25 998,14 zł na 31.12.2017 r. i 39 747,41 zł na 31.12.2018 r., co było niezgodne z art. 44 ust. 3 pkt 3 upf, który stanowi, że wydatki publiczne powinny być dokonywane w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

W badanym okresie Muzeum zapłaciło odsetki od nieterminowych płatności z tytułu dostaw towarów i usług oraz należności publiczno-prawnych w łącznej kwocie 2 911,06 zł, w tym: 1 369,08 zł w 2017 r., 911,51 zł w 2018 r. i w 630,47 zł w 2019 r. (do 23.04.), co było niezgodne z ww. art. 44 ust. 3 pkt 3 upf.

(dowód: akta kontroli str. 535, 540, 542, 545-551, 581-583, 777, 789, 799)

Dyrektor Muzeum wyjaśnił, że zasadniczą przyczyną wystąpienia w kolejnych latach straty finansowej był:

- wzrost kosztów stałych związanych z utrzymaniem obiektów,
- wzrost kosztów wynagrodzeń spowodowany między innymi „starzejącym” się personelem (wzrost kosztów świadczeń pracowniczych, tj. nagród jubileuszowych oraz odpraw emerytalnych), a tym samym wzrost wysokości dodatków stażowych,
- spadek w 2018 r. przychodów z biletów o 231,0 tys. zł w stosunku do roku 2016 r.,

⁶⁸ Z wyjaśnienia zawartego w stanowisku skierowanym do Zastępcy Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych w Szczecinie w związku z toczącym się postępowaniem przed Komisją Orzekającą w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych przy Regionalnej Izbie Obrachunkowej w Szczecinie o czyn polegający na nierozliczeniu dotacji w terminie wskazanym w umowie z 16.01.2018 r.

- spadek dotacji ze środków budżetu Ministra (w roku 2016 – 3 061,0 tys. zł, w 2017 r. – 3 005,0 tys. zł i w 2018 r. – 2 462,0 tys. zł, tj. spadek o 599,0 tys. zł w 2018 r. w stosunku do roku 2016),
- angażowanie środków własnych w ramach realizowanych projektów wieloletnich (długi, nawet 6-miesięczny okres oczekiwania na refundację poniesionych wydatków liczony od złożenia wniosku, do jego rozliczenia).

(akta kontroli str.558, 563)

Główny Księgowy w sprawie przyczyn wystąpienia zobowiązań wymagalnych wyjaśniła, że na dzień 31.12.2017 r. zobowiązania wymagalne wyniosły 25.998,14 zł i ich powstanie spowodowane było brakiem środków finansowych. Kontrole przeprowadzane przez szereg instytucji (m.in. PIP, Inspekcja Pracy, Sanepid) wymuszają na MNS podejmowanie kroków zmierzających do poprawy warunków oraz bezpieczeństwa pracy. Tylko w I kwartale 2017 r. po kontroli Sanepidu zmuszeni byliśmy przeprowadzić remont pomieszczeń socjalnych oraz sanitarnych pozostających w dyspozycji brygady remontowo-budowlanej. Sanepid zobowiązał nas również do przeprowadzenia remontu klatki schodowej oraz pomieszczeń sanitarnych Działu Sztuki Współczesnej. Łącznie koszt realizacji ww. remontów to około 20.000,0 zł. Innym nieprzewidzianym wydatkiem rzędu 15 000 zł netto była usługa przycięcia koron drzew rosnących przy budynku muzeum zlokalizowanym na Wałach Chrobrego. Te, i podobne im, wydatki – oprócz bardzo wysokich kosztów utrzymania naszej instytucji – znacząco obciążają nasz budżet. Aplikowanie o środki zewnętrzne na realizację projektów związane jest z dodatkowymi kosztami przygotowawczymi, które nasze muzeum sfinansowało z własnych środków. W roku 2017 był to koszt około 70 000 zł. Począwszy od października 2017 r. kilkakrotnie, na wniosek Wydziału, składaliśmy wyjaśnienia dotyczące wzrostu wynagrodzeń i usług obcych (głównie usługi związane z ochroną obiektów MNS). W ramach prowadzonych rozmów zobowiązaliśmy się do wdrożenia w muzeum dwutorowego programu naprawczego: oszczędności wskutek okresowego lub stałego zatrudnienia w roku 2018 oraz oszczędności wskutek zmian regulaminu wynagradzania (likwidacja wyższych, niż wynikające z przepisów kodeksu pracy, nagród jubileuszowych i odpraw emerytalnych). W roku 2018 spadła liczba zatrudnionych o 10 osób, ale wskutek wypłaconych odpraw oszczędność będzie odczuwalna dopiero pod koniec roku 2019. W kwestii likwidacji wyższych niż przewiduje Kodeks Pracy odpraw problem był konsultowany z kancelarią prawną. Prawnicy współpracujący z muzeum zasugerowali konieczność przeprowadzenia wnikliwych konsultacji ze związkami zawodowymi, które muszą wyrazić zgodę na dokonanie zmian w regulaminie. Do dnia dzisiejszego nie udało się sprawy wdrożyć z uwagi na brak zgody związków zawodowych na wprowadzenie stosownych zmian w regulaminie wynagradzania. W tej sytuacji pozostała nam jedynie możliwość wypowiedzenia regulaminu wynagradzania, jednak po konsultacjach z Wydziałem Kultury, Nauki i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego nie podjęto dalszych kroków w tym kierunku.

Poza powyższym w planie finansowym na 2017 r. nie uwzględniliśmy wydatków, których na etapie planowania nie byliśmy w stanie przewidzieć. Są to między innymi: (...) wynagrodzenia dla pracowników Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego (oraz studentów wykonujących zlecane czynności w ramach praktyk) zaangażowanych w proces digitalizacji maszyny świerkowej, które wstępnie planowano zrealizować ze środków dotacji inwestycyjnej Centrum Nauki, wynagrodzenie asystenta ds. Centrum Nauki (...) (na etapie sporządzania planu finansowego zakładano, że wynagrodzenie to do końca 2017 roku będzie finansowane ze środków projektu Centrum Nauki), wydatki związane z digitalizacją zabytkowego drewnianego modelu zespołu okrętowej maszyny parowej (nadzór nad digitalizacją i obróbką plików cyfrowych dla potrzeb MNS, dokumentacja fotograficzna, opisowa, modele 3D na potrzeby strony), skutki włączenia premii regulaminowej do podstawy wynagrodzenia zasadniczego pracowników MNS (...). Na dzień 31.12.2018 MNS wykazało zobowiązania wymagalne w wysokości 39.747,41 zł. Pierwszą, zasadniczą przyczyną powstania problemów związanych z utrzymaniem płynności finansowej na koniec 2018 r. był brak zwiększenia dotacji podmiotowej ze środków Ministra. Pomimo wzrostu kosztów utrzymania instytucji dotacja z budżetu państwa pozostaje niezmienną od kilku lat. Począwszy od 2011 pod koniec każdego roku Minister wspomagał naszą instytucję nadzwyczajnym zwiększeniem dotacji podmiotowej. Rok 2018

był pierwszym od wielu lat, kiedy dotacja podmiotowa (oprócz zwiększenia przeznaczonego na program „Kultura dostępna”) pozostała na poziomie planowania budżetu. MNS już z początkiem roku 2018 wysłało pismo do Ministra z prośbą o zwiększenie dotacji podmiotowej o kwotę 700 000 zł (średnia wszystkich zwiększeń doraźnych dotacji podmiotowych w latach 2011-2017) oraz o kolejne min. 700 000 zł w roku 2019. Nie zaprzestano również starań o charakterze interwencji osobistych przez Dyrektora MNS w Ministerstwie. Niestety brak odpowiedzi pozostawiał sprawę w zawieszeniu, w związku z czym Dyrektor podejmował decyzje o priorytetowych zobowiązaniach (wobec budżetu, pracowników itp.) w trakcie bezpośrednich narad z zastępcą dyrektora ds. administracyjnych i główną księgową. Drugim znaczącym aspektem był spadek przychodów z biletów. W 2018 r. MNS zorganizowało dwie duże wystawy, które prognozowały wzrost przychodów. Bilans na dzień 31.12.2018 zweryfikował nasze założenia. Przychody z biletów w IV kwartale 2018 r. spadły do 47 564,77 zł (dla porównania w I kwartale 2018 przychody wyniosły 91 357,94 zł) (...). Niepodważalną przyczyną takiego spadku było wyłączenie części budynku z salami wystawowymi na Wałach Chrobrego w związku z pracami remontowymi realizowanymi w ramach programu INTERREG VA. Trzecim, znaczącym powodem pojawienia się problemów z regulowaniem zobowiązań była konieczność angażowania środków własnych w ramach realizowanych wieloletnich zadań inwestycyjnych.

Główny Księgowy wyjaśniła, że w celu uniknięcia wystąpienia zobowiązań wymagalnych Muzeum podjęło następujące działania:

- próby pozyskania dodatkowych środków zarówno od organizatorów, jak i od podmiotów zewnętrznych,
- drastyczne ograniczenie kosztów stałych i bieżących zakupów,
- rezygnacja z niektórych zaplanowanych działań statutowych,
- wstrzymanie naliczania i wypłat nagród kwartalnych,
- redukcja zatrudnienia,
- rozmowy z kontrahentami w celu przesunięcia terminu płatności, a tym samym uniknięcia naliczania odsetek od zaległości płatniczych,
- rezygnacja z najmu hali przy ul. Hryniewieckiej (roczny koszt 6 210,0 netto, 7 638,30 brutto).

(akta kontroli str. 574-577)

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2016-2018 nastąpił wzrost kosztów działalności bieżącej Muzeum i – mimo zwiększonego dofinansowania przez Samorząd Województwa oraz starań Muzeum o pozyskanie dodatkowych przychodów – wzrosły zobowiązania niewymagalne krótkoterminowe, a także wystąpiły zobowiązania wymagalne. Muzeum zapłaciło też odsetki od nieterminowych płatności z tytułu dostaw towarów i usług oraz należności publiczno-prawnych. Stanowiło to naruszenie art. 44 ust. 3 pkt 3 upf.

W latach 2016-2018 Muzeum uzyskało 4 989,1 tys. zł dotacji celowej, w tym: 1 218,2 tys. zł na realizację wskazanych zadań i programów oraz 3 770,9 tys. zł na realizację zadań inwestycyjnych. Dotacje celowe w kwocie 2 519,8 tys. zł przyznane na realizację siedmiu zbadanych zadań zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, efektywnie i gospodarnie. Stwierdzono nieprawidłowości polegające na: nieterminowym zwrocie niewykorzystanej dotacji celowej w kwocie 7,4 tys. zł przyznanej przez Ministra w 2016 r. oraz na nieterminowym rozliczeniu i nieterminowym złożeniu sprawozdania finansowego z wykorzystania dotacji celowej przyznanej na pokrycie wydatków związanych z opracowaniem projektu budowlanego Morskiego Centrum Nauki i uzyskaniem prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę. Muzeum prawidłowo stosowało przepisy ustawy Pzp przy udzielaniu sześciu zbadanych zamówień publicznych o łącznej wartości 5 071 tys. zł (netto).

Muzeum terminowo przedkładało Organizatorom rzetelnie sporządzone plany finansowo-rzeczowe i sprawozdania z ich realizacji za poszczególne lata okresu objętego kontrolą.

IV. Wnioski

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

1. Terminowe rozliczanie dotacji celowych.
2. Terminowe regulowanie zobowiązań finansowych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, 31 maja 2019 r.

Kontroler
Iwona Gołębiewska
Główny specjalista
kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

.....
podpis

.....
podpis